

PARTEA I

A. EXERCITII DE INIȚIERE ÎN HAIKU²

Item 1. Citește cu atenție și rezolvă itemii:

1. *Creangă pustie
străjuită de un corb -
toamnă târzie³*

(Bashō Matsuo, 1644-1694)

2. *Boare statornică -
mireasma irișilor
când și când⁴*

(Jim Kacian)

Item 2. Observă, identifică și notează:

a) Structura:

număr de versuri -----/-----

număr de silabe -----/-----

b) Tema:-----/-----

c) Imagini artistice și figuri de stil:-----

---

² Termenul *haiku* este alcătuit din două silabe (*hai* - spirit; *ku* - poezie); în limba japoneză nu are formă de plural, dar în limba română, după noul DOOM, primește la plural desinența *-uri*, pentru că sunetul final este o vocală (u); poetul japonez Masaoka Shiki (1867-1902) a creat termenul *haiku* înlocuind forma *hokku*, inițiată de Bashō Matsuo, prima strofă dintr-o poezie-în-lanț (*haikai no renga*).

³ *Din lirica japoneză - antologie*, de Ion Acsan, Editura Univers, 1970, București, p. 88.

⁴ *Călători pe meridiane haiku/ Travelers on haiku meridians*. Antologie de Marius Chelaru și Olimpia Iacob, Editura Premier, Ploiești, 2010, p. 87.

d) Cuvânt-cheie/ simbol pe care focalizezi:-----

-----/-----

e) Sentimentul/ Emoția simțită: -----

De reținut!

a. Definiție: Haikuul e cea mai scurtă poezie cu formă fixă, de sorginte japoneză. *Poezie a senzației* (R. H. Blyth) sau percepție a naturii prin cele cinci simțuri.

b. Structura și conținutul unui haiku:

- 3 versuri în 17 silabe, distribuite astfel: versul 1 (5 silabe), versul 2 (7 silabe), versul 3 (5 silabe);
- fără ritm/ rimă;
- presupune respectarea unor *norme și principii estetice*, diferite de poezia occidentală;
- se citește de două ori: în șoaptă, cu voce tare; se recită și se cântă⁵;
- fără titlu;
- imagini concrete: auditive, dinamice, vizuale, sinestezice⁶;

---

⁵ Haikuul tradițional se cântă, afirmă poetul Tousen Nishiike (b. 1949), președintele Societății de Haiku din Japonia, *Hinawari*; a ținut o conferință despre haiku pe 23 iunie 2018, la întâlnirea cu membri ai Societății de Haiku Constanța, în spațiul artei, Muzeul de Artă Constanța.

⁶ *Imagini sinestezice*: gustative, olfactive; tactile; dinamice, cromatice etc.

- limbaj artistic simplu: epitet, comparație, metaforă, simbol, paradox, elipsă;
- încadrează contextual imaginile: timp (*kigo* - cuvânt sau expresie sezonală) și spațiu;
- cuvânt-cheie/ simbol;
- momentul captat ca o fotografie;
- moment de meditație în natură;
- două imagini/ două teme;
- sugerează, nu descrie.

• **Citește cu atenție și reține!**

Haikuul se scrie/ se caligrafiază:

- în japoneză - o linie orizontală sau verticală; trei linii verticale, în doar 17 silabe;
- în engleză, franceză, germană sau română - trei versuri orizontale;

Tipuri de caligrafiere a haikuului:

Haiga - desen și haiku, stânga sus;

Shikishi - stânga jos;

Tanzaku - dreapta

(Fișa nr. 17, prof. David Cobb, UK).

- **Ce trebuie să știi înainte de a scrie un haiku (norme și restricții)? Să recapitulăm!**

Item 1. Recitește haikuurile citate!

Item 2. Observă și reține!

În *haiku* trebuie să existe:

- un cuvânt sau o expresie sezonă, *kigo*, care să exprime direct sau să sugereze discret anotimpul sau un moment al zilei;
- o liniuță de pauză, cezura numită *kireji* sau *kire*, care taie poemul în două părți/ teme, notată după primul/ al doilea vers;
- doar două imagini artistice, fie versul 1⁷ să realizeze *imaginea* nr. 1⁸, iar V2 și V3 să realizeze *imaginea* nr. 2; fie V1 și V2 să realizeze *imaginea* 1, iar V3 să realizeze *imaginea* nr. 2;
- un cuvânt/ expresie care să exprime raportul între etern (*fūeky*) și trecător (*ryūko*);
- un cuvânt/ expresie care să exprime raportul între gol/ plin;
- un *cuvânt-cheie/ simbol* pe care focalizăm;
- triada: *unde? cine? ce? când?* sau *când? cine? ce? unde?*

Reține!

- Nu începe să scrii un haiku până nu-ți realizezi propriul *saijiki* (dicționar de cuvinte sau expresii sezonale ce pot

---

⁷ V, *vers*.

⁸ I, *imagine*.